

Tõlgendav teatis selliste kaupade päritolu märkimise kohta, mis on pärit Iisraeli poolt alates 1967. aasta juunist okupeeritud territooriumidelt

(2015/C 375/05)

(1) Kooskõlas rahvusvahelise õigusega ei tunnusta Euroopa Liit Iisraeli ülemvõimu Iisraeli poolt alates 1967. aasta juunist okupeeritud territooriumidel, täpsemalt Golani kõrgendikel, Gaza sektoris ja Jordani Läänekaldal (sh Ida-Jeruusalemmas), ega käsita neid territooriume Iisraeli osana, ⁽¹⁾ sõltumata nende õiguslikust staatusest Iisraeli siseriiklikes õigusaktides ⁽²⁾. Liit on selgelt väljendanud, et ta ei tunnista 1967. aasta eelsete piiride muutmist, välja arvatud muudatused, milles Lähis-Ida rahu protsessi ⁽³⁾ osalised on kokku leppinud.

(2) Mitme liikmesriigi asjaomased asutused on koostanud teatise või juhise liidu selliste kehtivate õigusaktide kohaldamise kohta, mis on seotud Iisraeli okupeeritud aladelt pärit toodete päritolu märkimisega. Tarbijad, ettevõtjad ja riikide ametiasutused vajavad selgitusi selliste kehtivate õigusaktide kohaldamise kohta, mis on seotud Iisraeli okupeeritud aladelt pärit toodete päritolu märkimisega ⁽⁴⁾. Lisaks on teatise eesmärk tagada liidu rahvusvahelise õiguse kohaste seisukohade ja kohustuste järgimine mitte tunnustada Iisraeli ülemvõimu Iisraeli poolt alates 1967. aasta juunist okupeeritud territooriumidel. Samuti on käesoleva teatise eesmärk säilitada avatud ja sujuv kaubandus ning see ei takista kaubavooge ja seda ei tohiks nii tõlgendada.

(3) Käesoleva teatisega ei kehtestata uusi õigusnorme. Kuigi käesolev teatis väljendab komisjoni arusaama asjakohasest liidu õigusaktidest, lasub esmane vastutus asjakohaste õigusnormide täitmise tagamise eest liikmesriikidel. Kuna liidu õigusakti rikkumise korral kohaldatava karistuse valik kuulub liikmesriikide pädevusse, peavad liikmesriigid kohtupraktika kohaselt tagama, et karistus oleks tõhus, proportsionaalne ja hoiatav ⁽⁵⁾. Vajaduse korral tagab komisjon kui aluslepingute täitmise järelevalvaja kõnealuste kohustuste järgimise liikmesriikide poolt rikkumismenetluse kaudu. Käesoleva teatisega ei piirata liidu muude õigusaktidega kehtestatud nõuete kohaldamist ega Euroopa Kohtu õigust tõlgendusi esitada.

⁽¹⁾ Vt kohtuasja C-386/08 Brita, EKL 2010, lk I-1289, punktid 47 ja 53.

⁽²⁾ Iisraeli õiguse kohaselt on Ida-Jeruusalemm ja Golani kõrgendikud Iisraeli riigi osa, samas kui Gaza sektorile ja Jordani Läänekalda ülejäänud osale viidatakse kui „territooriumidele“.

⁽³⁾ Vt muu hulgas välisasjade nõukogu 14. mai 2012. aasta, 10. detsembri 2012. aasta ja 17. novembri 2014. aasta järeldusi Lähis-Ida rahu protsessi kohta.

⁽⁴⁾ Käesolevas teatises esitatud tõlgendust selle kohta, milline on liidu õigusaktidega kooskõlas olev päritoluteave, kohaldatakse kõikide tulevaste sätete suhtes, mille sisu on sarnane praegu kehtivate sätetega ja mis on hõlmatud käesoleva teatisega.

⁽⁵⁾ Vt muu hulgas kohtuasi 68/88 Komisjon vs. Kreeka, EKL 1989, lk 2965, punktid 23 ja 24; kohtuasi C-326/88 Hansen, EKL 1990, lk I-2911, punkt 17; ühendatud kohtuasjad C-387/02, C-391/02 ja C-403/02 Berlusconi jt, EKL 2005, lk I-3565, punkt 65.

(4) Euroopa Liidu mitmes õigusaktis on praegu sätestatud kohustus märkida kõnealuste toodete päritolu. Sageli on kohustus seotud päritoluriigi⁽⁶⁾ nimetusega, kuid mõnikord kasutatakse toidu puhul ka teisi väljendeid, nt lähtekoht⁽⁷⁾. Olenemata liidu õigusaktide asjakohastele sätetele vastupidistest erisätetest, lähtutakse toidu päritoluriigi kindlaksmääramisel liidu reeglitest kauba mittesooduspäritolu kohta,⁽⁸⁾ mis on sätestatud tollialastes õigusaktides.

(5) Kui liidu õigusaktides on sätestatud kohustus märkida asjaomase toote päritolu, peab see olema õige ega tohi tarbijaid eksitada.

(6) Kui asjaomase toote päritolu märkimine ei ole kohustuslik, vaid seda tehakse vabatahtlikult, peab päritolu olema märgitud õigesti ega tohi tarbijaid eksitada⁽⁹⁾.

(7) Kuna vastavalt rahvusvahelisele õigusele ei ole Golani kõrgendikud ja Jordani Läänekallas (sh Ida-Jeruusalemm)⁽¹⁰⁾ Iisraeli territoorium, siis loetakse osutatud õigusaktide tähenduses märges „product from Israel”⁽¹¹⁾ (Iisraelist pärit toode) valeks ja eksitavaks

(8) Kui päritolu märkimine on kohustuslik, tuleb kasutada mõnda muud väljendit, mille puhul võetakse arvesse, millise nime all neid alasid tavaliselt tuntakse.

(9) Sellistele Palestiinast⁽¹²⁾ pärit toodetele, mis ei pärine asundustest, võiks märkida „product from the West Bank (Palestinian product)” (toodetud Jordani Läänekaldal (toodetud Palestiinas)),⁽¹³⁾ „product from Gaza” (toodetud Gaza sektoris) või „product from Palestine” (toodetud Palestiinas); selline märges ei ole geograafilise päritolu puhul eksitav ja vastab ka rahvusvahelistele tavadele.

⁽⁶⁾ Vt nt: **kosmeetikatooted**: Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. novembri 2009. aasta määruse (EÜ) nr 1223/2009 (kosmeetikatoodete kohta) artikli 19 lõike 1 alapunkt a (ELT L 342, 22.12.2009, lk 59); **värsked puu- ja köögiviljad**: Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrus (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 671), ning komisjoni 7. juuni 2011. aasta rakendusmääruse (EL) nr 543/2011 (millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1234/2007 üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses puu- ja köögiviljasektori ning töödeldud puu- ja köögiviljasektoriga) artikkel 6 ja I lisa A osa punkti 4 alapunkt B (ELT L 157, 15.6.2011, lk 1); **kala**: Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2013. aasta määruse (EL) nr 1379/2013 (kalapüügi- ja vesiviljelustoodete turu ühise korralduse kohta, millega muudetakse nõukogu määruseid (EÜ) nr 1184/2006 ja (EÜ) nr 1224/2009 ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 104/2000) artikkel 38 (ELT L 354, 28.12.2013, lk 1); **vein**: määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 119 lõike 1 alapunkt e ja komisjoni 14. juuli 2009. aasta määruse (EÜ) nr 607/2009 (millega kehtestatakse üksikasjalikud rakenduseeskirjad nõukogu määrusele (EÜ) nr 479/2008 seoses teatavate veinitoodete kaitstud päritolunimetuste, kaitstud geograafiliste tähiste, traditsiooniliste nimetuste, märgistuse ja esitlusviisidega) artikkel 55 (ELT L 193, 24.7.2009, lk 60); **mesis**: nõukogu 20. detsembri 2001. aasta direktiivi 2001/110/EÜ (mee kohta) artikli 2 lõige 4 (EÜT L 10, 12.1.2002, lk 47); **oliiviõli**: komisjoni 13. jaanuari 2012. aasta rakendusmääruse (EL) nr 29/2012 (oliiviõli turustusnormide kohta) artikkel 4 (ELT L 12, 14.1.2012, lk 14); **veise- ja vasikalih**: Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. juuli 2000. aasta määruse (EÜ) nr 1760/2000 (veiste identifitseerimise ja registreerimise süsteemi loomise, veiselih ja veiselihatoodete märgistamise ning nõukogu määruse (EÜ) nr 820/97 kehtetuks tunnistamise kohta) artiklid 13–15 (EÜT L 204, 11.8.2000, lk 1); **kolmandatest riikidest pärit pakendatud kodulinnuliha**: komisjoni 16. juuni 2008. aasta määruse (EÜ) nr 543/2008 (millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1234/2007 (teatavate kodulinnuliha turustusnormide kohta) üksikasjalikud rakenduseeskirjad) artikkel 5 (ELT L 157, 17.6.2008, lk 46); **värsked, jahutatud ja külmutatud sea-, lamba-, kitse- ja kodulinnuliha**: Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määruse (EL) nr 1169/2011 (milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 1924/2006 ja (EÜ) nr 1925/2006 ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni direktiiv 87/250/EMÜ, nõukogu direktiiv 90/496/EMÜ, komisjoni direktiiv 1999/10/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/13/EÜ, komisjoni direktiivid 2002/67/EÜ ja 2008/5/EÜ ning komisjoni määrus (EÜ) nr 608/2004) XI lisa (ELT L 304, 22.11.2011, lk 18), ja komisjoni 13. detsembri 2013. aasta rakendusmääruse (EL) nr 1337/2013 (milles sätestatakse eeskirjad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1169/2011 kohaldamiseks seoses värsked, jahutatud ja külmutatud sea-, lamba-, kitse- ja kodulinnuliha päritoluriigi või lähtekoha tähisega) artiklid 5–8 (ELT L 335, 14.12.2013, lk 19).

⁽⁷⁾ Määruse (EL) nr 1169/2011 artikli 2 lõike 2 punkt g ja artikkel 26.

⁽⁸⁾ Määruse (EL) nr 1169/2011 põhjendus 33 ja artikli 2 lõige 3.

⁽⁹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2005. aasta direktiivi 2005/29/EÜ (mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 84/450/EMÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 97/7/EÜ, 98/27/EÜ ja 2002/65/EÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ebaausate kaubandustavade direktiiv) (ELT L 149, 11.6.2005, lk 22)) artikli 6 lõige 1, mille kohaselt võib kaubandustava muuta eksitavaks tootele märgitud geograafiline või kaubanduslik päritolu, ning määruse (EL) nr 1169/2011 artikli 26 lõige 3 ja artikkel 36.

⁽¹⁰⁾ Alates 2005. aastast ei ole Gaza sektoris Iisraeli asundusi.

⁽¹¹⁾ Või sarnased märged nagu „originating in”, „product of”, „made in”, mida võidakse kasutada olenevalt kontekstist.

⁽¹²⁾ Seda nimetust ei tõlgendata Palestiina riigi tunnustamisena ning see ei mõjuta liikmesriikide individuaalseid seisukohti selles küsimuses.

⁽¹³⁾ Vajaduse korral võib osutada ka Ida-Jeruusalemmale.

(10) Golani kõrgendike ja Jordani Läänekalda asundustest pärit toodete puhul ei ole vastuvõetav, kui märgitud on ainult „product from the Golan Heights” (toodetud Golani kõrgendikel) või „product from the West Bank” (toodetud Jordani Läänekaldal). Kuigi mäрге hõlmab üldiselt ala ja territooriumi, kust toode pärineb, loetakse tarbija eksitamiseks seoses toote tegeliku päritoluga sellise täpsustava geograafilise selgituse ärajätmist, et toode on pärit Iisraeli asundusest. Selliste toodete puhul tuleks lisada sulgudes näiteks mäрге „Israeli settlement” (Iisraeli asundus) vm. Kasutada võiks järgmist märgistust: „product from the Golan Heights (Israeli settlement)” (toodetud Golani kõrgendikel (Iisraeli asundus)) või „product from the West Bank (Israeli settlement)” (toodetud Jordani Läänekaldal (Iisraeli asundus)).

(11) Kooskõlas tarbijakaitset käsitlevate liidu õigusaktidega on päritolu märkimine toidu puhul kohustuslik, kui sellise teabe puudumine võiks eksitada tarbijat toote tegeliku päritolu osas,⁽¹⁴⁾ ning muude kaupade puhul, kui puuduv teave on olukorda arvestades oluline, et teha teadlik tehinguotsus, ning paneb või võib panna keskmise tarbija seeläbi tegema tehinguotsuseid, mida ta muidu ei oleks teinud⁽¹⁵⁾. Sellisel juhul on asjakohane kasutada eelmises lõikes esitatud näiteid.

(12) Ettevõtjate jaoks on teave päritolu kohta kättesaadav sageli mitmesuguses vormis⁽¹⁶⁾. Enamasti leiab toote päritolu käsitleva teabe tollidokumentidest. Kui toote importimisel kohaldatakse sooduskohhtlemist, on tootega kaasas Iisraeli⁽¹⁷⁾ või Palestiina⁽¹⁸⁾ ametiasutuse tõend sooduspäritolu kohta. Muudest dokumentidest nagu arved, saatelehed ja veodokumendid võib samuti leida teavet toodete päritolu kohta. Kui teave ei ole saatedokumentidest hõlpsasti kättesaadav, võib ettevõtja taotleda teavet toote päritolu kohta otse tarnijalt või importijalt.

⁽¹⁴⁾ Määruse (EL) nr 1169/2011 artikli 26 lõike 2 punkt a ja lõige 3.

⁽¹⁵⁾ Direktiivi 2005/29/EÜ artikli 7 lõige 1.

⁽¹⁶⁾ Vt nt toiduga seoses teabevahetuse korraldust jaemüüjate ja nende tarnijate vahel vastavalt määruse (EL) nr 1169/2011 artiklile 8.

⁽¹⁷⁾ Vt dokumenti „Teadanne importijatele. Import Iisraelist ELi.” (ELT C 232, 3.8.2012, lk 5).

⁽¹⁸⁾ Paljud Jordani Läänekaldalt, Gaza sektorist ja Ida-Jeruusalemmast pärit tooted on hõlmatud ühelt poolt Euroopa Ühenduse ning teiselt poolt Jordani Läänekalda ning Gaza sektori Palestiina omavalitsuse nimel toimiva Palestiina Vabastusorganisatsiooni vahel sõlmitud ning kaubandust ja koostööd käsitleva Euroopa – Vahemere piirkonna ajutise assotsieerimislepinguga (EÜT L 187, 16.7.1997, lk 3), millele kirjutati Brüsselis alla 24. veebruaril 1997.